

ویژگی‌های یک استاد توانمند از دیدگاه اساتید گروه رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

لیلا والی، مصطفی شکوهی، امین بیگزاده*

چکیده

مقدمه: اعضای هیأت‌علمی به عنوان ارکان اصلی دانشگاه‌ها، نقش مهمی در کیفیت نظام آموزش عالی دارند. با شناخت ویژگی‌های مطلوب اعضای هیأت‌علمی می‌توان کیفیت آموزشی و اثربخشی نظام آموزشی را ارتقا بخشید. هدف از انجام این پژوهش تعیین ویژگی‌های یک استاد توانمند از دیدگاه اساتید رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور است.

روش‌ها: در این مطالعه توصیفی که به صورت مقطعی انجام شد، جامعه آماری آن را کلیه اعضای هیأت‌علمی تمام وقت رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور تشکیل دادند. نمونه‌گیری به روش سر شماری و شامل کل جامعه پژوهش بود (۴۵ نفر). ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه پژوهشگر ساخته بود که روایی محتوا و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفت. پرسشنامه در ۶ حیطه طراحی گردید که با معیار پنج درجه‌ای لیکرت ارزیابی شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی (آزمون تی مستقل) استفاده شد.

نتایج: یافته‌ها نشان داد که اولویت‌های اساتید، حیطه‌های روش تدریس ($4/50 \pm 0/31$) و قوانین آموزشی ($4/26 \pm 0/54$) بود. میانگین نمره دیدگاه اساتید زن برابر $3/99 \pm 0/31$ و در اساتید مرد برابر $4/24 \pm 0/30$ بود که از نظر آماری این تفاوت معنادار بود ($P=0/03$). میانگین کل نمره در افراد بالای ۴۰ سال برابر $4/08 \pm 0/33$ و در افراد زیر ۴۰ سال برابر $4/30 \pm 0/25$ بود که تفاوت آن از نظر آماری معنادار بود ($P=0/03$).

نتیجه‌گیری: نتایج نشان می‌دهد که خصوصیات و ویژگی‌های استاد توانمند از نظر اساتید رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی در کلیه حیطه‌های مورد بررسی به خصوص حیطه‌های روش تدریس، قوانین آموزشی، شخصیت فردی و ارتباط بین فردی از عوامل مهم در ارتقای نظام آموزش عالی و افزایش کیفیت آموزش به شمار می‌رود.

واژه‌های کلیدی: استاد توانمند، رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / اردیبهشت ۱۳۹۳؛ ۱۴(۲): ۹۰ تا ۱۰۰

مقدمه

گوناگون نشان می‌دهد مؤسسات آموزشی در صورتی که از نظر کیفیت آموزشی در وضعیت مطلوب باشند خواهند توانست از عهده وظایف و اهداف خود برآیند (۲). باید دانست از میان عوامل متعدد مؤثر بر موفقیت هر سازمان، نیروی انسانی از مهم‌ترین عوامل محسوب می‌گردد. اعضای هیأت‌علمی از ارکان اصلی دانشگاه که نقش مهمی در هدایت دانشجویان بر عهده دارند به شمار می‌روند (۳). با توجه به این که هدف آموزش عالی تربیت نیروی انسانی متخصص و ماهر است، لازم است اعضای هیأت‌علمی دارای بار علمی بالا و وجدان مسؤلیت‌پذیر باشند (۴).

کیفیت آموزشی از جمله دغدغه‌های اصلی نظام‌های آموزش عالی در اغلب کشورهای جهان است (۱). شواهد

* نویسنده مسؤل: امین بیگزاده، دانشجوی دکتری تخصصی آموزش پزشکی، مرکز تحقیقات مدیریت ارائه خدمات سلامت، پژوهشکده آینده‌پژوهی در سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران a.beigzadeh@kmu.ac.ir
دکتر لیلا والی (استادیار)، کمیته تحقیقات دانشجویی، معاونت تحقیقات و فن‌آوری، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران (vali1386@gmail.com); مصطفی شکوهی، کارشناس ارشد اپیدمیولوژی، مرکز تحقیقات مدل‌سازی در سلامت، پژوهشکده آینده‌پژوهی در سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران (shokouhi.mostafa@gmail.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۲/۹/۱۰، تاریخ اصلاحیه: ۹۲/۱۰/۱۱، تاریخ پذیرش: ۹۳/۱/۱۸

و توانایی در ایجاد ارتباط و مشاوره از دید ۴۶ نفر از اساتید مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که اساتید از میان چهار حیطة، اولویت را به حیطة خصوصیت فردی، سپس دانش‌پژوهی و توانایی در ایجاد ارتباط و مشاوره دادند. همچنین اکثریت اساتید، گزینه شیوایی بیان، تسلط استاد در درس مورد تدریس، نحوه سازمان‌دهی و تنظیم دروس و آمادگی برای کمک به رفع مشکل دانشجوی را به ترتیب مهم‌ترین ویژگی دانسته و ویژگی تسلط استاد در درس مورد تدریس را مهم‌ترین معیار یک استاد خوب ذکر نمودند (۱۲).

با توجه به این که هدف از تأسیس رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، تربیت افراد متخصص و متعهد در زمینه اداره امور بیمارستان‌ها و تأمین نیروی انسانی جهت ارائه خدمات اداری- اجرایی در واحدهای مختلف بیمارستان‌ها، افزایش کارآیی و اثربخشی فعالیت بیمارستان‌های کشور و اداره اقتصادی و علمی مراکز بهداشتی، درمانی است (۱۳)؛ همچنین شغل آینده دانشجویان این رشته بطور عمده در مراکز بهداشتی و درمانی، از جمله بیمارستان‌ها خواهد بود، برای بهره‌وری مناسب از خدمات متخصصان این رشته، لازم است اساتیدی در رشد این نیروهای کارآمد دخالت داشته باشند که از ویژگی‌های مطلوبی برخوردار باشند تا بتوانند به عنوان الگویی برای آینده شغلی و غیرشغلی آنها قرار گیرند. طی سال‌های گذشته مطالعات زیادی در رشته‌های مختلف در این راستا انجام گرفته تا معیارهای یک استاد توانمند تعیین گردد؛ ولی تعیین این معیارها و ویژگی‌ها بیشتر از دیدگاه دانشجویان بوده است و کمتر نظرات اعضای هیأت‌علمی به صورت کشوری در این خصوص کسب شده است و با توجه به این که هیچ مطالعه‌ای به بررسی نظرات اعضای هیأت‌علمی رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی نپرداخته است، بر این اساس، هدف این پژوهش "تعیین ویژگی‌های یک استاد توانمند از دیدگاه اساتید گروه رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور" بود.

وجود اعضای هیأت‌علمی با خصوصیات و ویژگی‌های مطلوب موجب می‌شود که دانشجویان با انگیزه و رغبت بیشتری به دنبال یادگیری موضوعات درسی، کسب مهارت‌های فنی و دانش مرتبط باشند (۵). شناخت ویژگی‌های مطلوب یک مدرس اهمیت بالایی داشته و بر شناخت دیگر عوامل از جمله شناخت یادگیرنده یا فراگیر مقدم است (۶). از طرف دیگر به نظر می‌رسد که با شناسایی ویژگی‌های مطلوب یک مدرس بتوان کیفیت آموزشی و اثربخشی اعضای هیأت‌علمی در دانشگاه‌های علوم پزشکی را ارتقا بخشید (۷).

مشخص کردن حداقل ویژگی‌های مورد نیاز برای یک مدرس مطلوب و اثربخش سخت است، ولی بر اساس سطح دانشجویان و محیط یادگیری می‌توان ویژگی‌هایی از قبیل خصوصیات رفتاری، توانمندی‌های علمی و هویت حرفه‌ای را به عنوان ویژگی‌های مطلوب مدرسین به شمار آورد (۸). نتایج تحقیق رامسباتوم (Ramsbottom) نشان می‌دهد که مواردی از قبیل دانش عمومی، صلاحیت حرفه‌ای، ارتباطات بین فردی، مهارت‌های تدریس، خصوصیات فردی و در دسترس بودن از ویژگی‌های مطلوب مدرسین به شمار می‌رود (۹). در تحقیق دیگری اسلوان (Sloan) ویژگی‌هایی از قبیل تماس بیشتر با دانشجو، الگوی مثبت بودن، ارتباط تشویق‌کننده و سازمان دهی خوب فعالیت‌ها را از ویژگی‌های مدرسین اثربخش می‌داند (۱۰). لومبارت (Lombarts) در مطالعه‌ای به بررسی صلاحیت‌های تدریس اعضای هیأت‌علمی در ارتباط با تلقی شدن آنها به عنوان الگوی حرفه‌ای پرداخت. در این تحقیق مهم‌ترین ویژگی‌های مدرسین عبارت بودند از: بازخورد مثبت، نگرش حرفه‌ای نسبت به دانشجویان و خلق فضای مثبت یادگیری. بر اساس یافته‌های این پژوهش، یک استاد خوب به طور بالقوه می‌تواند به الگویی مثبت برای دانشجویان تبدیل شود (۱۱). در پژوهشی معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی در چهار حیطة شخصیت فردی، دانش‌پژوهی، روش تدریس

روش‌ها

سؤال). به منظور گردآوری داده‌ها در بعضی از استان‌ها، پرسشنامه‌ها از طریق پرسشگر توجیه شده و در بعضی از استان‌ها از طریق پست الکترونیک در اختیار اساتید قرار گرفت و پیگیری‌های لازم در این خصوص صورت گرفت و در سه نوبت یادآوری شد. به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی، شرکت در مطالعه اختیاری بود و اطلاعات به طور کلی تجزیه و تحلیل شدند. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم‌افزار SPSS-16 مورد آنالیز قرار گرفتند. جهت ارائه داده‌های توصیفی، متغیرهای کیفی و طبقه‌بندی شده از فراوانی نسبی و مطلق و همچنین از میانگین و انحراف معیار برای متغیرهای کمی و پیوسته استفاده شد. از آزمون تی مستقل برای مقایسه میانگین نمره‌های کسب شده از هر حیطه در زیر گروه‌های سنی (زیر ۴۰ سال و بالای ۴۰ سال) و جنسیتی (مرد و زن) استفاده شد. $P < 0/05$ به عنوان سطح معنادار در نظر گرفته شد.

نتایج

از ۴۵ پرسشنامه توزیع شده، تعداد ۳۷ نفر نسبت به تکمیل پرسشنامه‌ها اقدام نمودند و میزان پاسخ‌گویی ۸۲/۸٪ بود. تعداد اساتید پاسخ‌گو به پرسشنامه موردنظر در استانهای مختلف به این شرح بود: استان تهران و کرمان هر کدام با ۹ نفر (جمعاً ۴۸/۶٪)، تبریز و زابل با ۵ نفر (جمعاً ۲۷٪) و استان‌های اهواز، شیراز و یزد هر کدام به ترتیب با ۴ (۱۰/۹٪)، ۳ (۸/۱٪) و ۲ (۵/۴٪). از این تعداد، ۲۵ نفر مرد (۶۷/۶٪) و ۱۲ نفر زن (۳۲/۴٪) بودند که ۲۴ نفر (۶۴/۹٪) بالای ۴۰ سال و ۱۳ نفر (۳۵/۱٪) سنی زیر ۴۰ سال داشتند. ۲۵ نفر (۶۷/۶٪) از شرکت‌کنندگان درجه علمی استادیاری و بالاتر و ۱۲ نفر (۳۲/۴٪) مربی بودند. دیدگاه اساتید رشته مدیریت نسبت به ویژگی‌های یک استاد توانمند در جدول یک ذکر شده است. بر اساس این جدول مهم‌ترین خصوصیات یک استاد توانمند دانشگاهی از دیدگاه اساتید به ترتیب تسلط بر موضوع درس (۴۶/۸۱±۰/۴)، ارائه مطالب جدید علمی (۴۶/۸۱±۰/۴)، آمادگی

مطالعه حاضر از نوع توصیفی بود که به صورت مقطعی در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ انجام شد. جامعه پژوهش کلیه اعضای هیأت‌علمی تمام وقت گروه رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور شامل تهران (دانشگاه علوم پزشکی تهران و ایران)، کرمان، اهواز، شیراز، تبریز، یزد و زابل به تعداد ۴۵ نفر بودند. به عبارتی تمامی اساتید دانشگاه‌هایی که دارای رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی بودند، وارد مطالعه شدند. جهت گردآوری اطلاعات از یک پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شده است. برخی از سؤال‌های پرسشنامه برگرفته از پرسشنامه‌های مورد استفاده در چندین تحقیق مشابه (۱۴ و ۱۵) بود. به منظور سنجش روایی صوری و محتوا، پرسشنامه در اختیار افراد صاحب‌نظر دانشگاه قرار گرفت و تأیید شد. به منظور تعیین پایایی ثبات درونی پرسشنامه از آزمون مجدد استفاده شد به طوری که تعداد ۱۵ پرسشنامه با فاصله زمانی ۲ هفته در بین اساتید توزیع شد و سپس پایایی سؤالات بررسی و با ضریب همخوانی $r = 0/78$ تأیید شد. این پرسشنامه مشتمل بر دو قسمت بود، قسمت اول شامل مشخصات جمعیت‌شناختی شامل سن، جنس، رشته تحصیلی و رتبه علمی بود. قسمت دوم مشتمل بر ۵۰ سؤال در مورد معیارهای یک استاد توانمند دانشگاهی بود که در شش حیطه دسته‌بندی گردید که با معیار پنج درجه‌ای لیکرت (بسیار مهم = ۵، مهم = ۴، نسبتاً مهم = ۳، کم‌اهمیت = ۲، و بی‌اهمیت = ۱) ارزیابی شد. عدد ۵ دارای اهمیت بسیار بالای ویژگی موردنظر و عدد ۱ دارای کم‌ترین اهمیت از نظر پاسخ‌گویان بود. حیطه‌های مورد بررسی عبارت بودند از: حیطه روش تدریس (با ۱۴ سؤال)، حیطه شخصیت فردی (با ۱۰ سؤال)، حیطه مهارت ارزشیابی (با ۷ سؤال)، حیطه ارتباط بین فردی (با ۱۰ سؤال)، حیطه دانش پژوهی (با ۴ سؤال) و حیطه قوانین آموزشی (با ۵

ارزشیابی، ویژگی قضاوت درست و رعایت عدالت (۴/۶۷±۰/۶۳) به عنوان اولویت اول و ویژگی برگزاری امتحان میان ترم (۳/۴۶±۰/۹۸) در اولویت آخر؛ در حیطه ارتباط بین فردی، ویژگی حفظ شخصیت دانشجو و احترام به او (۴/۶۸±۰/۴۷) به عنوان اولویت اول و ویژگی انجام مشاوره در زمینه‌های غیردرسی (۳/۵۷±۰/۸۰) در اولویت آخر؛ در حیطه دانش‌پژوهی، ویژگی ارجاع دانشجو به منابع درسی (۴/۴۶±۰/۷۳) به عنوان اولویت اول و ویژگی سابقه تدریس (۳/۵۳±۱) در اولویت آخر؛ و در حیطه قوانین آموزشی، ویژگی عدم تبعیض گذاشتن بین دانشجویان (۴/۷۰±۰/۵۷) به عنوان اولویت اول و ویژگی انجام حضور و غیاب در کلاس (۳/۵۹±۱/۱۱) در اولویت آخر قرار دارد (جدول ۱).

برای ارائه مطلب (۴/۷۰±۰/۴۶)، عدم تبعیض گذاشتن بین دانشجویان (۴/۷۰±۰/۵۷)، حضور به موقع در کلاس (۴/۶۸±۰/۴۷) و حفظ شخصیت دانشجو و احترام به او (۴/۶۸±۰/۴۷) بود. از طرفی دیگر؛ خوش خط بودن (۳/۳۸±۰/۹۵)، برگزاری امتحان میان ترم (۳/۴۶±۰/۹۸)، سابقه تدریس (۳/۵۳±۱) و انجام حضور و غیاب (۳/۵۹±۱/۱۱) از ویژگی‌هایی بودند که کمترین اهمیت را داشت. نتایج دیگر نشان داد از نظر اساتید در حیطه روش تدریس، ویژگی تسلط استاد بر موضوع درس (۴/۹۵±۰/۲۲) به عنوان اولویت اول و ویژگی مرور خلاصه درس گذشته و ربط دادن آن با مطالب جدید (۴/۰۳±۰/۸۳) در اولویت آخر؛ در حیطه شخصیت فردی، ویژگی شیوه بیان خوب و مسلط (۴/۵۹±۰/۵۵) به عنوان اولویت اول و ویژگی خوش‌خط بودن مدرس (۳/۳۸±۰/۹۵) در اولویت آخر؛ در حیطه مهارت

جدول ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی و میانگین و انحراف معیار دیدگاه اساتید رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در زمینه ویژگی‌های یک استاد توانمند به تفکیک حیطه‌ها

میانگین ±	درجه اهمیت				ویژگی‌های هر حیطه	۱ ۲ ۳ ۴
	بی‌اهمیت	کم اهمیت	نسبتاً مهم	بسیار مهم		
۴/۹۵±۰/۲۲	۰	۰	۰	۲(۵/۴)	۳۵(۹۴/۶)	تسلط استاد بر موضوع درس
۴/۵۷±۰/۵۰	۰	۰	۰	۱۶(۴۳/۲)	۲۱(۵۶/۸)	داشتن برنامه درسی مشخص (Syllabus) در کلاس
۴/۶۲±۰/۴۹	۰	۰	۰	۱۴(۳۷/۸)	۲۳(۶۲/۲)	ارائه مباحث درسی به طور پیوسته و مفهوم دار
۴/۴۹±۰/۵۵	۰	۰	۱(۲/۷)	۱۷(۴۵/۹)	۱۹(۵۱/۴)	داشتن برنامه ریزی و طرح درس برای دانشجو
۴/۲۷±۰/۶۹	۰	۱(۲/۷)	۲(۵/۴)	۲۰(۵۴/۱)	۱۴(۳۷/۸)	ارائه مطالب و محتوا براساس سطح و درک دانشجو
۴/۸۱±۰/۴۶	۰	۰	۱(۲/۷)	۵(۱۳/۵)	۳۱(۸۳/۸)	ارائه مطالب جدید علمی
۴/۷۰±۰/۴۶	۰	۰	۰	۱۱(۲۹/۷)	۲۶(۷۰/۳)	آمادگی برای ارائه مطلب
۴/۴۹±۰/۶۰	۰	۰	۲(۵/۴)	۱۵(۴۰/۵)	۲۰(۵۴/۱)	ایجاد زمینه خلاقیت فکری در دانشجویان
۴/۰۳±۰/۸۳	۰	۲(۵/۴)	۶(۱۶/۲)	۱۸(۴۸/۶)	۱۱(۲۹/۷)	مرور خلاصه درس گذشته و ربط دادن آن با مطالب
۴/۶۱±۰/۵۴	۰	۰	۱(۲/۸)	۱۲(۳۳/۳)	۲۳(۶۲/۹)	استفاده از مثال‌های عینی و عملی در ارائه مطالب
۴/۵۹±۰/۵۵	۰	۰	۱(۲/۷)	۱۳(۳۵/۱)	۲۳(۶۲/۲)	شرکت دادن دانشجو در مباحث درسی
۴/۶۵±۰/۵۸	۰	۰	۲(۵/۴)	۹(۲۴/۳)	۲۶(۷۰/۳)	ایجاد انگیزه در دانشجو برای مطالعه و تحقیق
۴/۴۱±۰/۶۴	۰	۰	۳(۸/۱)	۱۶(۴۳/۲)	۱۸(۴۸/۶)	توجه به خلاقیت و نوآوری در روش تدریس
۴/۰۸±۰/۸۶	۰	۳(۸/۱)	۳(۸/۱)	۱۹(۵۱/۴)	۱۲(۳۲/۴)	استفاده مناسب از وسایل کمک آموزشی
۴/۵۰±۰/۳۱	-	-	-	-	-	میانگین نمره کل حیطه

میانگین ± انحراف معیار	درجه اهمیت				ویژگی‌های هر حیطه
	بی اهمیت	کم اهمیت	نسبتاً مهم	مهم	
۴/۳۸±۰/۵۹	۰	۰	۲(٪۵/۴)	۱۹(٪۵۱/۴)	۱۶(٪۴۲/۲) آراستگی ظاهر(داشتن ظاهر مرتب و آراسته)
۴/۵۹±۰/۵۵	۰	۰	۱(٪۲/۷)	۱۳(٪۳۵/۱)	۲۳(٪۶۲/۲) شیوه بیان خوب و مسلط(صدا و لهجه مدرس)
۳/۳۸±۰/۹۵	۱(٪۲/۷)	۵(٪۱۳/۵)	۱۴(٪۳۷/۸)	۱۳(٪۳۵/۱)	۴(٪۱۰/۸) خوش خط بودن مدرس
۳/۷۶±۰/۸۶	۰	۳(٪۸/۱)	۱۰(٪۲۷)	۱۷(٪۴۵/۹)	۷(٪۱۸/۹) حرکات و راه رفتن استاد
۴/۵۷±۰/۵۵	۰	۰	۱(٪۲/۷)	۱۴(٪۳۷/۸)	۲۲(٪۵۹/۵) صداقت در رفتار و گفتار
۴/۳۵±۰/۸۲	۱(٪۲/۷)	۰	۲(٪۵/۴)	۱۶(٪۴۳/۲)	۱۸(٪۴۸/۶) میزان علاقه و نگرش مدرس به رشته تحصیلی
۴/۵۱±۰/۶۰	۰	۰	۲(٪۵/۴)	۱۴(٪۳۷/۸)	۲۱(٪۵۷/۸) انتقادپذیری استاد و منطقی بودن
۳/۷۶±۰/۸۶	۰	۴(٪۱۰/۸)	۷(٪۱۸/۹)	۲۰(٪۵۴/۱)	۶(٪۱۶/۲) شوخ طبعی استاد
۳/۹۲±۰/۸۲	۰	۲(٪۵/۴)	۸(٪۲۱/۶)	۱۸(٪۴۸/۶)	۹(٪۲۴/۳) قاطعیت و سخت گیری استاد(جدیت و اقتدار)
۴/۵۷±۰/۶۰	۰	۰	۲(٪۵/۴)	۱۲(٪۳۲/۴)	۲۳(٪۶۲/۲) منضبط بودن استاد
۴/۱۷±۰/۴۳	-	-	-	-	میانگین نمره کل حیطه
۴/۳۵±۰/۶۷	۰	۰	۴(٪۱۰/۸)	۱۶(٪۴۳/۲)	۱۷(٪۴۵/۹) بیان شیوه ارزشیابی در آغاز درس
۴/۳۲±۰/۷۰	۰	۱(٪۲/۷)	۲(٪۵/۴)	۱۸(٪۴۸/۶)	۱۶(٪۴۲/۲) ارزشیابی دانشجویان بر اساس اهداف آموزشی دروس
۴/۳۸±۰/۶۳	۰	۰	۳(٪۸/۱)	۱۷(٪۴۵/۹)	۱۷(٪۴۵/۹) ارائه برنامه تکلیف و فعالیت برای دانشجویان
۳/۸۹±۰/۷۳	۰	۱(٪۲/۷)	۹(٪۲۴/۳)	۲۰(٪۵۴/۱)	۷(٪۱۸/۹) ارزشیابی در شروع و پایان هر مبحث درسی
۳/۴۶±۰/۹۸	۰	۷(٪۱۸/۹)	۱۲(٪۳۲/۴)	۱۲(٪۳۲/۴)	۶(٪۱۶/۲) برگزاری کوئیز یا امتحان میان ترم
۴/۱۹±۰/۷۷	۰	۱(٪۲/۷)	۵(٪۱۳/۵)	۱۷(٪۴۵/۹)	۱۴(٪۳۷/۸) برگزاری امتحانات دقیق و جامع در پایان ترم
۴/۶۷±۰/۶۳	۰	۱(٪۲/۸)	۰	۹(٪۲۵)	۲۶(٪۷۲/۲) قضاوت درست و رعایت عدالت
۳/۵۱±۰/۴۴	-	-	-	-	میانگین نمره کل حیطه
۴/۳۵±۰/۷۵	۰	۱(٪۲/۷)	۳(٪۸/۱)	۱۵(٪۴۰/۵)	۱۸(٪۴۸/۶) برقراری ارتباط صمیمانه با دانشجو
۳/۸۶±۰/۹۴	۱(٪۲/۷)	۲(٪۵/۴)	۷(٪۱۸/۹)	۱۸(٪۴۸/۶)	۹(٪۲۴/۳) انعطاف پذیری نسبت به رفتار دانشجو
۴/۶۸±۰/۴۷	۰	۰	۰	۱۲(٪۳۲/۴)	۲۵(٪۶۷/۶) حفظ شخصیت دانشجو و احترام به او
۴/۴۱±۰/۵۵	۰	۰	۱(٪۲/۷)	۲۰(٪۵۴/۱)	۱۶(٪۴۲/۲) توانایی همدلی و درک متقابل
۴/۲۴±۰/۷۲	۰	۰	۶(٪۱۶/۲)	۱۶(٪۴۳/۲)	۱۵(٪۴۰/۵) کمک به بهبودی مهارت‌های ارتباطی دانشجویان
۳/۵۷±۰/۸۰	۰	۳(٪۸/۱)	۱۴(٪۳۷/۸)	۱۶(٪۴۳/۲)	۴(٪۱۰/۸) انجام مشاوره در زمینه‌های غیر درسی
۳/۷۸±۰/۹۴	۰	۳(٪۸/۱)	۱۲(٪۳۲/۴)	۱۲(٪۳۲/۴)	۱۰(٪۲۷) در دسترس بودن در ساعات غیر کلاسی
۴/۴۶±۰/۵۰	۰	۰	۰	۲۰(٪۵۴/۱)	۱۷(٪۴۵/۹) ایجاد انگیزه برای توجه به درس
۳/۷۶±۰/۸۱	۰	۲(٪۵/۹)	۱۰(٪۲۹/۴)	۱۶(٪۴۷/۱)	۶(٪۱۷/۶) عدم استفاده از تقویت‌کننده‌های منفی
۴/۳۰±۰/۶۱	۰	۰	۳(٪۸/۱)	۲۰(٪۵۴/۱)	۱۴(٪۳۷/۸) برقراری ارتباط چشمی مناسب با دانشجویان
۴/۱۱±۰/۳۹	-	-	-	-	میانگین نمره کل حیطه
۳/۵۳±۱/۰۰	۱(٪۲/۸)	۵(٪۱۳/۹)	۹(٪۲۵)	۱۶(٪۴۴/۴)	۵(٪۱۳/۹) سابقه تدریس استاد
۴/۱۴±۰/۷۸	۰	۱(٪۲/۷)	۶(٪۱۶/۲)	۱۷(٪۴۵/۹)	۱۳(٪۳۵/۱) علاقه‌مندی استاد به انجام پژوهش
۴/۲۷±۰/۶۹	۰	۰	۵(٪۱۳/۵)	۱۷(٪۴۵/۹)	۱۵(٪۴۰/۵) تشویق و ترغیب دانشجویان به انجام کارهای پژوهشی
۴/۴۶±۰/۷۳	۰	۱(٪۲/۷)	۲(٪۵/۴)	۱۳(٪۳۵/۱)	۲۱(٪۵۶/۸) ارجاع دانشجو به منابع درسی
۴/۰۷±۰/۶۲	-	-	-	-	میانگین نمره کل حیطه
۴/۰۰±۰/۸۹	۰	۳(٪۸/۳)	۵(٪۱۳/۹)	۱۷(٪۴۷/۲)	۱۱(٪۳۰/۶) رعایت آیین‌نامه آموزشی
۴/۷۰±۰/۵۷	۰	۰	۲(٪۵/۴)	۷(٪۱۸/۹)	۲۸(٪۷۵/۷) عدم تبعیض گذاشتن بین دانشجویان مذکر و مؤنث
۴/۴۶±۰/۶۹	۰	۰	۴(٪۱۰/۸)	۱۲(٪۳۲/۴)	۲۱(٪۵۶/۸) توجه به رعایت نظم و ترتیب توسط دانشجو
۳/۵۹±۱/۱۱	۲(٪۵/۴)	۴(٪۱۰/۸)	۹(٪۲۴/۳)	۱۴(٪۳۷/۸)	۸(٪۲۱/۶) انجام حضور و غیاب در کلاس
۴/۶۸±۰/۴۷	۰	۰	۰	۱۲(٪۳۲/۴)	۲۵(٪۶۷/۶) حضور به موقع در کلاس
۴/۲۶±۰/۵۴	-	-	-	-	میانگین نمره کل حیطه

شخصیت فردی

مهارت ارزشیابی

ارتباط بین فردی

دانش پژوهی

رعایت آیین آموزشی

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار نمره دیدگاه اساتید دانشکده‌های علوم پزشکی نسبت به ویژگی‌های استاد توانمند به تفکیک جنسیت

حیطه	زن	مرد	P	t
روش تدریس	۴/۳۹±۰/۳۲	۴/۵۶±۰/۲۹	۰/۱۳	-۱/۵۶
شخصیت فردی	۴±۰/۳۵	۴/۲۶±۰/۴۴	۰/۰۷	-۱/۸۶
مهارت ارزشیابی	۳/۲۵±۰/۴۰	۳/۶۴±۰/۴۱	۰/۰۱	-۲/۷۲
ارتباط بین فردی	۳/۹۶±۰/۳۵	۴/۱۸±۰/۳۹	۰/۱۱	-۱/۶۳
دانش‌پژوهی	۳/۸۳±۰/۶۸	۴/۱۹±۰/۵۶	۰/۱۳	-۱/۵۶
قوانین آموزشی	۴/۱۰±۰/۵۰	۴/۳۴±۰/۵۴	۰/۱۹	-۱/۳۳
نمره کل	۳/۹۹±۰/۳۱	۴/۲۴±۰/۳۰	۰/۰۳	-۲/۲۸

جدول ۳: میانگین و انحراف معیار نمره دیدگاه اساتید دانشکده‌های علوم پزشکی نسبت به ویژگی‌های استاد توانمند به تفکیک سن

حیطه	بالای ۴۰ سال	زیر ۴۰ سال	P	t
روش تدریس	۴/۴۵±۰/۳۱	۴/۶۰±۰/۲۹	۰/۱۴	-۱/۴۸
شخصیت فردی	۴/۰۸±۰/۴۸	۴/۳۴±۰/۲۵	۰/۰۸	-۱/۷۹
مهارت ارزشیابی	۳/۴۵±۰/۴۷	۳/۶۱±۰/۳۷	۰/۲۸	-۱/۱۰
ارتباط بین فردی	۴/۰۱±۰/۳۸	۴/۲۹±۰/۳۵	۰/۰۳	-۲/۲۱
دانش‌پژوهی	۳/۹۴±۰/۶۳	۴/۳۰±۰/۵۵	۰/۰۸	-۱/۷۹
قوانین آموزشی	۴/۱۹±۰/۵۵	۴/۴۰±۰/۵۰	۰/۲۶	-۱/۱۵
نمره کل	۴/۰۸±۰/۳۳	۴/۳۰±۰/۲۵	۰/۰۳	-۲/۲۳

*رابطه معنادار در سطح ۰/۰۵

بحث

از آن جایی که اعضای هیأت‌علمی یکی از ارکان اصلی نظام آموزشی و به عنوان عاملی اثرگذار در فرآیند آموزشی به شمار می‌روند، ارزشیابی یک استاد توانمند از اولویت‌های مهم یک مؤسسه آموزشی محسوب می‌شود (۱۶). لذا در این پژوهش نظرات اساتید در ارتباط با ویژگی‌های یک استاد توانمند دانشگاهی مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها نشان داد از نظر اساتید رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، تسلط بر موضوع درس، ارائه مطالب جدید علمی، آمادگی برای ارائه مطالب و عدم تبعیض گذاشتن بین دانشجویان مهم‌ترین ویژگی یک استاد توانمند هستند. تحقیقات زیادی، تسلط استاد بر موضوع درس را به

بر اساس میانگین نمره کل حیطه‌ها، حیطه‌های روش تدریس (۴/۵۰±۰/۳۱)، قوانین آموزشی (۴/۲۶±۰/۵۴)، شخصیت فردی (۴/۱۷±۰/۴۳)، ارتباط بین فردی (۴/۱۱±۰/۳۹)، دانش‌پژوهی (۴/۰۷±۰/۶۲) و مهارت ارزشیابی (۳/۵۱±۰/۴۴) به ترتیب بیش‌ترین نمره را کسب کردند.

یافته‌های پژوهش نشان داد که در مجموع میانگین نمره دیدگاه اساتید مرد در مقایسه با اساتید زن به طور معناداری بالاتر بود ($P=۰/۰۱$) (جدول ۲). در رابطه با مجموع امتیاز کلی کسب شده نیز، افراد زیر ۴۰ سال در مقایسه با افراد بالای ۴۰ سال نمره کلی بالاتری به هر کدام از حیطه‌ها دادند که از لحاظ آماری معنادار بود ($P=۰/۰۳$) (جدول ۳). در حالی که بین میانگین نمرات حیطه‌ها بر حسب رتبه علمی تفاوت معناداری وجود نداشت ($P=۰/۶۸$).

ویژگی‌های خوش خط بودن، برگزاری امتحان میان ترم، سابقه تدریس و انجام حضور و غیاب مدرس اختصاص یافته است که مؤید این مطلب است که کیفیت آموزش وابسته به فاکتورهای دیگری از قبیل تسلط بر درس مورد تدریس، ارائه مطالب جدید و نحوه تدریس آن وابسته است. دلیل این امر می‌تواند عدم در نظر گرفتن امتیاز ویژه برای اساتیدی که به این موارد توجه می‌کنند و عدم وجود آن در فرم‌های ارزشیابی دانشجو از استاد باشد. شایان ذکر است که در چندین سال قبل برگزاری امتحان میان ترم و انجام حضور و غیاب در فرم‌های ارزشیابی دانشجو از استاد وجود داشت که در فرم‌های فعلی حذف گردیده است.

از یافته‌های دیگر پژوهش این که، از نظر اساتید مورد بررسی به ترتیب حیطه‌های روش تدریس، قوانین آموزشی، شخصیت فردی، ارتباط بین فردی، دانش‌پژوهی و مهارت ارزشیابی به عنوان مهم‌ترین حیطه‌ها در تعیین ویژگی‌های یک استاد توانمند دانشگاهی باید مورد توجه قرار گیرد. به این ترتیب؛ اساتید مهارت تدریس را مهم‌ترین حیطه دانسته و اولویت دوم را به حیطه قوانین آموزشی اختصاص دادند. در مطالعه رمضانی نیز حیطه‌های مهارت تدریس و قوانین آموزشی به عنوان مهم‌ترین حیطه‌ها از دیدگاه اساتید دانسته شد که با نتایج این تحقیق همخوانی داد (۲). از طرفی نتایج غیر هم‌سو با اولویت‌بندی نتایج پژوهش حاضر نیز وجود دارد. دریافته‌های تحقیق گشمرد (۴) و موسوی (۲۰) حیطه روش تدریس به عنوان اولین اولویت از نظر اساتید در نظر گرفته شد ولی حیطه دانش‌پژوهی و حیطه شخصیتی-رفتاری به ترتیب در این دو تحقیق به عنوان اولویت دوم در تعیین ویژگی‌های یک مدرس خوب برشمرده شد. با توجه به نتایج کسب شده به نظر می‌رسد که مدرسین رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی کشور، ویژگی‌هایی که مرتبط با تعهدات حرفه‌ای و علمی آنهاست را مدنظر

عنوان مهم‌ترین ویژگی یک استاد خوب گزارش کردند (۱۷ و ۱۳). در مطالعه‌ای دیگر که دیدگاه اساتید در خصوص ویژگی‌های یک استاد خوب مورد بررسی قرار گرفته بود، دو ویژگی تسلط در درس مورد تدریس و ارائه مطالب جدید و روز آمد نیز به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌ها برشمرده شد (۴). در مطالعه طاهری، ویژگی مورد احترام بودن از دیدگاه اساتید و دانشجویان و ویژگی رعایت زمان و وقت‌شناسی از دیدگاه دانشجویان بیش‌ترین امتیاز را به خود اختصاص داد (۱۸). در تحقیق دیگری در مورد معیارها و ویژگی‌های یک مربی بالینی ایده‌آل مشخص شد که بیش‌ترین نظر موافق دانشجویان بر ویژگی احترام گذاشتن به دانشجویان (۹۸/۹۰ درصد) بود (۱۹). در تحقیق رمضانی ویژگی‌های حفظ شخصیت دانشجو و احترام به وی، تسلط بر موضوع درس و حضور به موقع در کلاس به ترتیب به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌ها برشمرده شد (۲)، که این نتایج با نتایج مطالعه کنونی همخوانی دارد. از آنجایی که این ویژگی‌ها به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های یک استاد توانمند برشمرده شده، انتظار می‌رود که در هنگام جذب و استخدام اعضای هیأت‌علمی در دانشگاه‌ها، مدنظر مسئولین ذیربط قرار گیرند تا از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی و توجیهی موجب ارتقای سطح عملکردی اعضای هیأت‌علمی شود. دلیل تشابه این نتایج می‌تواند این باشد که اساتید این مطالعه در زمان دانشجویی خود همین انتظارات را از اساتید خود داشته‌اند، لذا این نکات از نظر آنها حائز اهمیت بوده و تلاش می‌کنند پای‌بندی خود را نسبت به آن موارد در حال حاضر نشان دهند و در راستای آنها در حد توان علمی و اجرایی خود گام بردارند. دیگر دلیل این امر را می‌توان در نظر گرفتن این موارد یا مواردی که به نوعی به عوامل موردنظر اشاره دارند در فرم‌های ارزشیابی دانشجو از استاد دانست. از طرف دیگر باید اذعان نمود که کم‌ترین امتیازات به

رمضانی(۲) متفاوت است. در این دو تحقیق، اساتید برای جنبه دانش‌پژوهی و مهارت ارزشیابی به عنوان ویژگی‌های یک استاد خوب اهمیت زیادی قائل شده‌اند. دلیل تفاوت نتایج مطالعه حاضر با سایر مطالعات مورد اشاره، می‌تواند کم اهمیت دانستن و عدم اعتقاد به نقش ارزشیابی از نظر اساتید به منظور پیشبرد اهداف آموزشی و شناسایی نقاط ضعف و قوت محتوای آموزشی ارائه شده باشد همچنین دلیل احتمالی کم اهمیت دانستن حیطة دانش‌پژوهی از نظر اساتید مورد بررسی می‌تواند هیأت‌علمی آموزشی بودن واحد‌های مورد پژوهش باشد. علاوه بر آن، آموزش دانشجویان، زمان زیادی از وقت آنها را به خود اختصاص می‌دهد لذا فرصت کافی برای فعالیت در بعد پژوهشی و ترغیب دانشجویان به کار پژوهشی را ندارند.

در مقایسه حیطة‌های مختلف بر حسب متغیر جنس، ارتباط معنادار کل ویژگی‌های هر حیطة با متغیر جنسیت نشان داده شد، به طوری که اساتید مرد نمره کلی بالاتری به هر کدام از حیطة‌ها اختصاص دادند. در تحقیق گشمرد و همکاران ارتباط معناداری بین ویژگی‌ها با توجه به جنسیت وجود نداشت(۴). شاید دلیل آن این باشد که قریب به ۷۰٪ اساتید شاغل در رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، مرد بوده و میزان دقت و توجه آنها به حیطة‌های شش گانه و قوانین و مقررات حاکم بر آموزش دانشجویان بیشتر و از نظم و برنامه‌ریزی بهتری در خصوص محتوای برنامه آموزشی خود برخوردار بودند. همین‌طور ارتباط معنادار کل ویژگی‌های هر حیطة با متغیر سن نشان داده شد، به طوری که اساتید جوان‌تر(زیر ۴۰ سال) اهمیت بیشتری در مقایسه با اساتید بالای ۴۰ سال برای هر کدام از حیطة‌ها قائل بودند. در تحقیقی ارتباط معناداری بین حیطة‌ها با توجه به متغیر سن وجود نداشت(۴) و پژوهشی که با نتیجه فوق هم خوانی داشته باشد نیز در دسترس محقق نبود. دلیل این امر

قرار می‌دهند و کم‌تر به سایر ویژگی‌ها توجه می‌کنند. لذا توصیه می‌شود مدرسین به سایر ویژگی‌ها از جمله ویژگی‌های مربوط به حیطة‌های شخصیت فردی و ارتباط بین فردی توجه کنند چرا که بدون تردید ویژگی‌های شخصیتی و ارتباطی مدرس، در روابط او با دانشجویان تأثیر به‌سزایی دارد(۲۱). همانگونه که ملاحظه می‌شود نتیجه مطالعه حاضر با سایر مطالعات از نظر اهمیتی که اساتید به حیطة روش و مهارت تدریس قائل می‌گردند، مشابه است. دلیل این امر می‌تواند ارزش قائل شدن به امر تدریس از نظر ارائه طرح درس و برنامه‌ریزی برای ارائه مطالب و بهره‌گیری از مشارکت دانشجو و سایر موارد مرتبط با این حیطة توسط کلیه اساتید چه مدرسین رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی و چه سایر اساتید سطح دانشگاه‌های علوم پزشکی کل کشور باشد. دلیل تفاوت نتیجه مطالعه حاضر با سایر مطالعات در خصوص اولویت دوم حیطة‌های مورد بررسی که در مطالعه موسوی و گشمرد به آن اشاره شد می‌تواند این باشد که اساتید رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی نسبت به اساتید سایر رشته‌ها، از اصول رفتار سازمانی، روانشناسی، جامعه‌شناسی و مدیریت منابع انسانی بهره بیشتری برده‌اند و در دوره دانشجویی خود این دروس را گذرانده‌اند و در حال حاضر نیز مشغول به تدریس این دروس هستند لذا به صورت ناخودآگاه در برخورد و رفتار با دانشجویان، اصول ارتباط با دانشجو و حفظ شخصیت فردی ایشان را رعایت می‌کنند و به این اصول به چشم اولویت نمی‌نگرند و در پیش زمینه ذهنی خود این موارد را در نظر دارند لذا موارد دیگری نظیر آشنایی با قوانین آموزشی از اهمیت بیشتری نزد آنان برخوردار است.

نتایج دیگر حاکی از آن بود که کم‌ترین میانگین نمره، به حیطة مهارت ارزشیابی و دانش‌پژوهی اختصاص یافته است. این نتایج با یافته‌های تحقیق گشمرد(۴) و

نتیجه‌گیری

از نظر اساتید رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی در کل کشور، مهم‌ترین خصوصیات استاد توانمند دانشگاهی، تسلط بر موضوع درس بود از نظر اهمیت شش حیطه مورد بررسی حیطه‌های روش تدریس، قوانین آموزشی، بیش‌ترین نمره را به خود اختصاص دادند.

با توجه به این که در حیطه‌های دانش‌پژوهی و مهارت‌های ارزشیابی مجموع میانگین نمره دیدگاه استادان از وضعیت مطلوبی برخوردار نبودند می‌توان با آگاه نمودن آنها از نتیجه‌ی مطالعه، از آنان درخواست نمود که به این دو بعد توجه بیش‌تری داشته باشند.

قدردانی

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند که از آقای دکتر امین بهرامی، دکتر زهرا کاووسی، دکتر محمدرضا ایمانی نسب، دکتر شیرین نصرت‌نژاد، دکتر علیرضا محبوب اهری، فاطمه محبتی و حمید مهارلو که در اجرای این طرح نهایت همکاری را داشته‌اند، مراتب سپاس‌گزاری خود را ابراز دارند. لازم به ذکر است که این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان در سال ۱۳۹۱ به کد ۹۱/۴۱۱ است که با حمایت مالی این دانشگاه انجام شده است.

می‌تواند انگیزه، حوصله و توجه بیش‌تر اساتید جوان به حیطه‌ها و ضوابط آموزشی و برقراری ارتباط با دانشجو و جلب مشارکت وی در کلاس باشد. علاوه بر این ممکن است که اساتید جوان علاقه‌مند به ارتقا در سال‌های آتی باشند و پاره‌ای از حیطه‌ها در راستای کسب امتیاز توسط ایشان برای ارتقا نقش دارد لذا به آنها توجه بیش‌تری نشان می‌دهند، در صورتی که اساتید دارای سابقه کار بالا، فاقد این انگیزه هستند.

از طرف دیگر نتایج تحقیق نشان داد که مرتبه علمی اساتید ارتباط معناداری با هر کدام از حیطه‌ها نداشت ولی نتایج تحقیق گشمرده نشان داد که ارتباط معناداری بین نوع مدرک تحصیلی اساتید و انتخاب حیطه‌ها وجود دارد (۴) به گونه‌ای که اساتید دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد، از بین حیطه‌های مورد بررسی به حیطه شخصیت فردی اولویت بالاتری دادند و اساتید دارای مدرک دکترا، اولویت خود را دانش‌پژوهی ذکر نمودند به نظر می‌رسد دلیل تفاوت نتیجه مطالعه حاضر با مطالعه‌ای که نتیجه آن ذکر شد سه نکته باشد:

۱- تعداد حیطه‌های مورد بررسی در آن مطالعه چهار حیطه بوده و حیطه‌های ارزشیابی و قوانین آموزشی در نظر گرفته نشدند. ۲- نزدیک به ۷۰٪ اساتید مطالعه حاضر دارای مدرک دکترا بودند. ۳- مطالعه حاضر بر روی اساتید کل کشور در یک رشته اجرا شده و مطالعه مورد مقایسه، بر روی کلیه اساتید دانشگاه از هر رشته‌ای اجرا شده، به نظر می‌رسد تضاد افکار و آرای اساتید مورد بررسی در خصوص نگرش به حیطه‌های موردنظر، متفاوت‌تر از مطالعه حاضر باشد.

منابع

1. Twigg CA. Quality Assurance for whom?. New York: Center for academic Transformation; 2001.
2. Ramezani T, Dortaj Ravari E. [Characteristics of Effective Teachers and Pertinent Effective Educational Factors according to the Teachers and Students' Point of View in Schools of Nursing, Kerman University of Medical Sciences]. *Strides in Development Of Medical Education*. 2009; 6(2): 139-48. [Persian]
3. Shamsi Meimandi M, Okhovati M, Mohammad Alizadeh S. [Faculty members' point of view about the criteria for selecting pioneers and the strategies to reverse them, Kerman University of Medical Sciences].

- Strides in Development Of Medical Education. 2008; 5(1): 50-7. [Persian]
4. Gashmard R, Moaetamed N, Vahedparast H. [Faculty members' and students' viewpoints on characteristics of a good University teacher in Boushehr University of Medical Sciences]. Iranian journal of Medical Education. 2011; 11(1): 48-57. [Persian]
  5. Elzubeir MA, Rizk DE. Identifying characteristics that students, interns and residents look for in their role models. Med Educ. 2001; 35(3): 272-7.
  6. Hossini MA, Tahmacebi S, Shokoh F, Danaee M. [Desirable traits and characteristics of a master vision academic staff University of social welfare and rehabilitation]. 10th congress of medical education; 2009 May 6-10; Shiraz, Iran. [Persian]
  7. McLeod PJ, Steinert Y, Meagher T, Mcleod A. The ABCs of pedagogy for clinical teachers. Med Educ. 2003; 37(7): 638-44.
  8. Gibson DR, Campbell RM. Promoting effective teaching and learning: hospital consultants identify their needs. Med Educ. 2000; 34(2): 126-30.
  9. Ramsbottom-Lucier MT, Gillmore GM, Irby DM, Ramsey PG. Evaluation of clinical teaching by general internal medicine faculty in outpatient and inpatient settings. Acad Med. 1994; 69(2): 152-4.
  10. Sloan DA, Donnelly MB, Schwartz RW. The surgical clerkship: Characteristics of the effective teacher. Med Educ. 1996; 30(1): 18-23.
  11. Lombarts KM, Heineman MJ, Arah OA. Good clinical teachers likely to be specialist role models: results from multicenter cross-sectional survey. Plos One. 2010; 5(12): e15202.
  12. Haji Aghajani S. [A study of comparing the instructors and students prospect concerning a good instructor]. Teb va Tazkieh. 2001; 41: 47-51. [Persian]
  13. Sanai nasab H, Dellavari AR, Ghanjal A, Teymourzadeh E, Sedaghat A, Mirhashemi S. [Employment status of health-treatment services management alumni]. Journal of military medicine. 2010; 11(4): 203-8. [Persian]
  14. Ghorbani R, Haji-Aghajani S, Heidarifar M, Andade F, Shams-Abadi M. [Viewpoints of nursing and Para-medical students about the features of a good university lecturer]. Koomesh. 2009; 10(2): 77-83. [Persian]
  15. Zohoor A, Eslaminejad T. [Teacher's effective teaching criteria as viewed by the students of Kerman University of Medical Sciences]. Payesh. 2004; 1(4): 5-13. [Persian]
  16. Gien LT. Evaluation of faculty teaching effectiveness toward accountability in education. J Nurs Educ. 1991; 30(2): 92-94.
  17. Jahan F, Sadaf S, Kalia S, Khan A, Hamza HB. Attributes of an effective clinical teacher: A survey of students' and teachers' perceptions. J Coll physicians Surge Pak. 2008; 18(6): 357-361.
  18. Taheri AR, Forghani S, Atapour SH, Hassanzadeh A. [The effective clinical teaching from faculty members' and rehabilitation students' point of view]. Iranian journal of Medical Education. 2012; 11(9): 1131-8. [Persian]
  19. Khademi Z, Imani E, Naghizadeh F, Askarnia M, Hajizadeh N. [Nursing student's view point about characteristics of ideal clinical instructor]. Bimonthly journal of Urmia nursing and midwifery faculty. 2010; 8(2): 61-8. [Persian]
  20. Mousavi SH, Javadi R. [Effective factors in optimizing learning from the viewpoints of the non-clinical medical academics of Bandar Abbas medical faculty]. Bimonthly Journal of Hormozgan University of Medical Sciences. 2011; 15(2): 122-7. [Persian]
  21. Safavi A. [Methods and techniques of teaching]. 14th ed. Tehran: Moaser Publication. 2008: 288. [Persian]

Characteristics of a Capable University Teacher; the Viewpoints of Faculty Members of Health Services Management Department in Iranian Medical Universities

Leila Vali¹, Mostafa Shokoohi², Amin Beigzadeh³

Abstract

Introduction: As the main pillars of universities, faculty members play an important role in quality of higher education. By identifying desirable characteristics of faculty members, the quality of education and its efficiency can be promoted. Hence, the aim of this study was to investigate the characteristics of a capable university teacher from the viewpoints of Health Services Management faculty members in Iranian Universities of Medical Sciences.

Methods: In this descriptive cross-sectional study, study population included all full time faculty members of health services management discipline in all Iranian Universities of Medical Sciences. Sampling was carried out through census including all study population ($n=45$). Data was collected using a researcher-made questionnaire which its content validity and reliability were confirmed. The questionnaire included six main domains evaluated using a five point Likert scale. Descriptive and analytic statistics (independent t test) were used for data analysis.

Results: The findings suggest that faculty members' priorities are the areas of teaching methods (4.50 ± 0.31) and educational regulations (4.26 ± 0.54). Mean of female teachers' viewpoints (3.99 ± 0.31) and male teachers' perspectives (4.24 ± 0.30) showed a statistically significant difference ($P=0.03$). Total mean score for individuals older than 40 years (4.08 ± 0.33) and younger than 40 years (4.30 ± 0.25) also showed a statistically significant difference ($p=0.03$)

Conclusion: The results demonstrated that regarding the viewpoints of faculty members of health services management, advantageous characteristics of faculty members in all areas under investigation, especially in teaching method, educational regulations, personal characteristics, and interpersonal communication are important factors in promotion of higher education and its quality.

Keywords: Capable teacher, Health Services Management, Universities of Medical Sciences of Iran

Addresses:

¹ Assistant Professor, Students' research committee, Vice Chancellor of Research, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran

Email: vali1386@gmail.com

² M.Sc. in Epidemiology, Research Center for Modeling in Health, Institute for Futures Studies in Health, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran. Email: shokouhi.mostafa@gmail.com

³ (✉) Ph.D Candidate in Medical Education, Research Center for Health Services Management, Institute for Futures Studies in Health, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran. Email:

A.Beigzadeh@kmu.ac.ir